παρεμβολη σε δυο μονολογους

νικου περιστιανη
μαριου λυσιωτη

Στις 29.8.87 η εφημερίδα «Επίκαιρη» δημοσίευσε άρθρο του ΄Αρη Πολίτη, που αποτελούσε κριτική κάποιου σχολίου του Τουρκοκυπρίου πολιτικού Οζκέρ Οζκιούρ, προέδρου του Δημοκρατικού Τουρκικού Κόμματος. Στον ΄Αρη Πολίτη, απάντησε ο Οζκέρ Οζκιούρ μέσα από τέσσερα δικά του άρθρα, στην εφημερίδα του κόμματος του «Γενί Ντουζέν». Η Επίκαιρη αναδημοσίευσε τα άρθρα αυτά και χαιρέτισε το γεγονός μια που θεώρησε «ότι με αυτό τον τρόπο, για πρώτη φορά αρχίζει ένας πραγματικός δημόσιος διάλογος με την τουρκική μειονότητα της Κύπρου», ενώ στην έκδοσή της της 19.20.87 δημοσιεύει την απάντηση του ΄Αρη Πολίτη στα άρθρα του Οζκέρ Οζκιούρ.

Ευχόμαστε ο διάλογος να έχει συνέχεια και αποτέλεσμα. ΄Ομως πολύ φοβούμαστε ότι δεν θα συμβεί ούτε το ένα ούτε το άλλο, γιατί απ΄ τη μέχρι σήμερα πορεία της ανταλλαγής άρθρων, φαίνεται ότι στην ουσία δεν πρόκειται για διάλογο αλλά για δυο μονόλογους από τους οποίους απουσιάζει μια πραγματική διάθεση συζήτησης.

Δυστυχώς η περίπτωση φαίνεται να αποτελεί κλασσικό παράδειγμα της καχυποψίας και της ασυνεννοησίας που διακατέχει Ελληνοκύπριους και Τουρκοκύπριους στις προσπάθειες τους για επικοινωνία. Τα κριτικά σχόλια που ακολουθούν προσπαθούν να εντοπίσουν κάποια από τα προβλήματα αυτά χωρίς την ψευδαίσθηση ότι στην προκειμένη τουλάχιστο περίπτωση μπορούν να υπερβληθούν.

η αρχη της ισοτητας ή η αρχη της αυτοδιαθεσης;

Κύριο θέμα γύρω από το οποίο περιστρέφεται αυτή η ασυνεννοησία είναι εκείνο της ισότητας ή της ισοτιμίας.

Για τον ΄Αρη Πολίτη ισότιμοι είναι οι πολίτες κι όχι τα εθνικά μέλη και κάθε ισοτιμία που εξισώνει πλειοψηφία και μειοψηφία είναι μια επίπλαστη ισοτιμία. Η **ρίζα** του προβλήματος βρίσκεται στο ότι «οι Τουρκοκύπριοι δεν δέχτηκαν να είναι μια μειονότητα». Η **λύση** του προβλήματος είναι λοιπόν απλή: δικαίωμα αυτοδιάθεσης, όπου η πλειοψηφία θ΄ αποφασίζει ενώ η μειοψηφία θ΄ αποδέχεται, με την πρόνοια κατοχύρωσης των δικαιωμάτων της σα μειονότητας (εθνικών και ατομικών).

Ο Οζκιούρ επιμένει στο δικό του άρθρο ότι οι Τουρκοκύπριοι δεν αποτελουν μια μειονότητα αλλά μία απ΄ τις δυο «εθνικές κοινότητες» με ίσα «συνεταιρικά δικαιώματα. Η **ρίζα** λοιπόν του προβλήματος βρίσκεται στη μη αναγνώριση των δικαιωμάτων αυτών των Τουρκοκυπρίων. Η **λύση** έγκειται στην αποδοχή από τους Ελληνοκύπριους ότι οι Τουρκοκύπριοι δεν είναι μια απλή μειονότητα και η εγκαθίδρυση ενός ομόσπονδου κράτους μεταξύ των δύο κοινοτήτων βασισμένου στις κοινές αξίες που αναπτύχθηκαν μετά στους αιώνες και στην αρχή της ισότητας/ισοτιμίας.

Πιστεύουμε πως και οι δύο θέσεις, τοποθετημένες όπως πιο πάνω είναι λαθεμένες και οδηγούν σε αδιέξοδα. Από τη μια είναι το λιγώτερο που θα μπορούσε να πει κανείς, αφελές να μιλούμε για «ισότητα» ανάμεσα σ΄ Ελληνοκυπρίους και Τουρκοκυπρίους, χωρίς πάρα πέρα προσδιορισμό του τομέα εφαρμογής ή μη της αρχής της ισότητας. Από την άλλη το ίδιο παράλογο είναι να υποστηρίζουμε ότι μια επιστροφή στην καθαρότητα της αρχής της πλειοψηφίας («ένας πολίτης, ένας ψήφος») μπορεί να αποτελέσει βάση για μια επίλυση προβλημάτων της υφής του κυπριακού.

Ουσιαστικά και οι δύο αυτές θέσεις, με την εμμονή τους στις «αρχές» κλείνουν τα μάτια σε μια κοινωνική και πολιτική πραγματικότητα καθώς και σε μια δυναμική που βρίσκεται στον πυρήνα του κυπριακού προβλήματος. Η δυναμική αυτή είναι εκείνη της διακοινοτικής διαμάχης της εθνικής σύγκρουσης και της εξωτερικής επέμβασης. Θάπρεπε κάπου να θυμηθούν δύο «συνομιλούντες» ότι η σύγκρουση αυτή είναι δημιουργός βαρβαρότητας.

Οι λαοί, από μόνοι τους δεν είναι βάρβαροι, είναι η εμπλοκή τους σε συγκρούσεις τόσο φορτισμένες συναισθηματικά που παράγουν την βαρβαρότητα (για παράδειγμα και για να φύγουμε λίγο από τα καθ΄ ημάς, παραπέμπουμε στις τόσες βαρβαρότητες που γέννησε η εθνική σύγκρουση στην Ινδία). ΄Ετσι λοιπόν οι αναφορές τόσο στα σχέδια Ακρίτας, όσο και στις Τουρκικές βαρβαρότητες δεν παραπέμπουν παρά στη διαλεχτική της σύγκρουσης, της βίας και της εξωτερικής επέμβασης στην οποία εμπλάκηκε ο κυπριακός λαός, και τίποτα δεν αποδεικνύουν πέρα απ΄ αυτά, παρά μόνο την ανάγκη να τους δώσουμε ένα τέλος. Εδώ θα έπρεπε να προστεθεί κάτι σχετικό μ΄ όσα αναφέρει ο ΄Αρης Πολίτης, που φαίνεται ότι ψάχνει να αναγάγει τη «βαρβαρότητα» των Τούρκων (κι εδώ συγκεκριμένα το πράγματι απάνθρωπο γεγονός της μετακίνησης πληθυσμών) στις κοινωνικές τους δομές και ρίζες, τις «νομαδικές τους καταβολές» όπως λέει πιστεύουμε λοιπόν ότι το φαινόμενο μετακίνησης πληθυσμών για στρατηγικούς και πολιτικούς λόγους ήταν πλατειά διαδεδομένο και σύνηθες στη βυζαντινή αυτοκρατορία, το δοκίμασε άλλωστε και ο κυπριακός πληθυσμός όταν μαζικά μετακινήθηκε στη Νέα Ιουστινιανή για λόγους καθαρά στρατηγικούς. Από τους Βυζαντινούς φαίνεται να κληρονόμησαν και οι Οθωμανοί την μέθοδο, όπως και τόσα άλλα, κι όχι από τις νομαδικές τους καταβολές. Αυτά δεν σημαίνουν τίποτε περισσότερο παρά ότι οι βαρβαρότητες δεν είναι γέννημα της ουσίας, του εθνικού χαρακτήρα των λαών, αλλά αποτέλεσμα της εμπλοκής τους σε μια διαλεκτική που δεν κάνει άλλο τίποτε από του να παράγει βία.

Φυσικά, σ΄ αυτό το σημείο θα πρέπει να διαχωρίσουμε την κρατική οργανωμένη βία που είναι εκείνη του στρατού κατοχής, από τη βία που γέννησε η διακοινοτική διαμάχη. Τίποτα δεν μπορεί να δικαιολογήσει την πρώτη.

Ας επιστρέψουμε όμως στο κύριο επιχείρημα, δηλαδή στο ότι η αναφορά σε αρχές γενικές πέρα από τις κοινωνικοπολιτικές πραγματικότητες και η προσπάθεια αναγωγής της πραγματικότητας σ΄ αυτές τις αρχές, έτσι αφηρημένα, δεν οδηγεί παρά σε αδιέξοδα παράγωγα βίας.

Το γεγονός ότι οι ελληνοκύπριοι αποτελούν το 80% του κυπριακού πληθυσμού, που είναι ταυτόχρονα και ο οικονομικά κυρίαρχος, είναι αναμφισβήτητο, και όποιος θα προσπαθούσε ν΄ αμφισβητήσει νομικά και θεσμικά αυτή την πραγματικότητα δεν θα έκανε άλλο τίποτε παρά να συγκαλύπτει μια κατάσταση που, αργά ή γρήγορα θα γινόταν εκρηκτική.

Αυτό όμως σημαίνει ότι δε μένει τίποτ΄ άλλο από την εφαρμογή της δημοκρατικής αρχής της ισότητας των μελών του πολιτικού συστήματος σαν άτομα-πολίτες όπως υποστηρίζει ο ΄Αρης Πολίτης; Δεν το πιστεύουμε. Μια τέτοια θέση αγνοεί όπως είπαμε και προηγουμένως την κοινωνική και πολιτική πραγματικότητα.

Σε μια εθνική σύγκρουση δεν συγκρούονται άτομα-πολίτες σαν μονάδες, αλλά σύνολα, εθνικές ομάδες, που είναι παράγωγα μιας Ιστορίας με διαμορφωμένα χαρακτηριστικά, μ΄ ένα μίνιμουμ συνοχής, με μια ιδιαίτερη ταυτότητα.

Βέβαια αυτό το γεγονός δεν στερεί απ΄ την πλειοψηφία το δικαίωμα της αυτοδιάθεσης. Το δικαίωμα αυτό όμως θα έπρεπε να κερδίζουν μαζί με την εμπιστοσύνη της εθνικής μειονότητας. Αυτό το τελευταίο, εμείς δεν το καταφέραμε, άσχετα με το ποιός έφταιγε (ξένες επεμβάσεις, αλλότρια συμφέροντα κι΄ υποδαυλίσεις). Δεν καταφέραμε να κερδίσουμε την εμπιστοσύνη αυτή μ΄ αποτέλεσμα τη γνωστή «διαλεκτική της βίας».

Αποτέλεσμα όλων αυτών η σύγκρουση και ο ανταγωνισμός απ΄ τα δύο κοινωνικά σύνολα για το ποσοστό της επιρροής τους μέσα στο κυπριακό κράτος. Σε μια τέτοια περίπτωση «είναι [το λιγώτερο] μάταιο να προσπαθεί κανείς να πείσει την μικρότερη εθνική ομάδα για την ορθότητα της δημοκρατικής αρχής της πλειοψηφίας, που ανήκει εξ ορισμού στην ισχυρότερη εθνική ομάδας. Οι πολυεθνικές κοινωνίες έχουν ανάγκη μιας καινούργιας συνταγματικής θεωρίας απηλλαγμένης από τα δόγματα του παρελθόντος. Η θεωρία αυτή μπορεί και πρέπει να δανειστεί τα χρήσιμα στοιχεία της κλασσικής θεωρίας, όπως λ.χ. τη διδασκαλία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Χρειάζεται όμως, κατά τα λοιπά, εφευρετικότη στην αναζήτηση νέων θεσμών και διαδικασιών, που θα αναπροσαρμόσουν την δομή του εθνικού κράτους στις απαιτήσεις των εθνικών συγκρούσεων» (Μιχαήλ Ηλ. Δεκλερή. **Κυπριακό 1972-74: η τελευταία ευκαιρία,** Αθήνα 1981, σελίς 78).

Αυτά από, όχι μόνο τη δική μας πικρή πείρα, αλλά και από τη γενικώτερη πείρα από μια σειρά εθνικών συγκρούσεων, όπου η κάθε μια έχει την ιδιαιτερότητα της, αλλά που μοιράζονται μια σειρά από κοινά χαρακτηριστικά και θα΄πρεπε ίσως να προσθέσουμε, ότι η διεθνής τάση σήμερα δεν είναι η δημιουργία ισχυρών εθνικών κρατών, με την εφαρμογή της απλής αρχής της δημοκρατίας, «ένας πολίτης ένας ψήφος» αλλά η προσπάθεια διατήρησης των εθνικών κρατών και η ένταξη τους σε πλατύτερα πολυεθνικά συστήματα, παραβιάζοντας ακριβώς στη βάση, μέσα στα ίδια τα εθνικά κράτη την αρχή της πλειοψηφίας, με σκοπό τη διατήρηση της ενότητας του κράτους και την παραχώρηση σε εθνικές μειονότητες περισσοτέρων δικαιωμάτων. Την ίδια σκέψη εκφράζει κι ο Γ. Καρούζης στη μελέτη του **Μειονότητες** (1977) λέγοντας «Κανένας δεν μπορεί να ταχθεί ενάντια στα συνεχώς αυξανόμενα αυτονομιστικά κινήματα. Πρέπει μάλλον να ΄μαστε έτοιμοι να ακούσουμε για παραχώρηση αυτονομίας σε περιοχές που δεν πέρασαν ποτέ απ΄ το μυαλό μας (...). Μήπως παρόμοια κινήματα δεν αντιμετωπίζουν σήμερα πολλές άλλες ευρωπαϊκές χώρες; (Γαλλία, Ισπανία κλπ.). Αυτονομία λοιπόν για τους Τουρκοκυπρίους, έστω και αν αποτελούν το 18.1% του πληθυσμού και κατέχουν μόνο το 12.3% της γης μπορεί να παραχωρηθεί...» (Δες επίσης πλαίσιο).

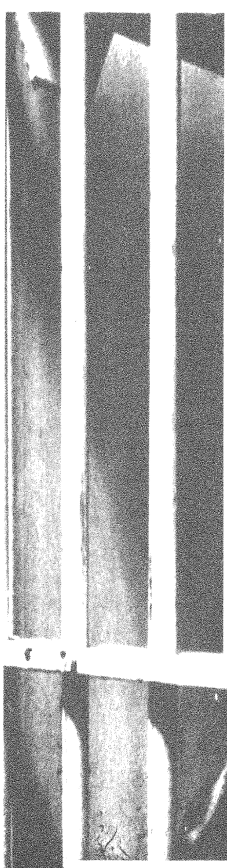

Η θέση του ΄Αρη Πολίτη παρουσιάζει αρκετό ενδιαφέρον, αφού αντιβαίνει στη μέχρι σήμερα πλατειά αποδοχή της ομοσπονδιακής λύσης απ΄ τον Ελληνοκυπριακό πληθυσμό. Ας μη ξεχνούμε ότι η ομοσπονδία συζητιόταν σαν λύση και πριν το 1974. Μέχρι πρόσφατα (**Κήρυκας** 13.9.87) ο Δημόκριτος (Τ. Παπαδόπουλος;) ηγετική μορφή στο χώρο του λεγόμενου «απορριπτικού» στρατόπεδου έκφραζε αυτή την πραγματικότητα.

> *«Δεν απορρίπτουμε μια «συμβιβαστική λύση» και δεν παραγνωρίζουμε την πραγματικότητα ότι, κάτω από τις σημερινές συνθήκες και το υφιστάμενο ανισοζύγιο δυνάμεων, πρέπει να υποστούμε τεράστιες θυσίες και να καταβάλουμε οδυνηρότατο τίμημα για να εξασφαλίσουμε μια δίκαιη και βιώσιμη λύση. Τέτοιες θυσίες και τέτοιο οδυνηρό τίμημα είναι η αποδοχή μας ότι:*
>
> - *ένα κομμάτι της Ε/Κ γης θα παραμείνει κάτω από Τουρκική διοίκηση,*
> - *ένα μέρος του Ελληνικού πληθυσμού είτε δεν θα επιστρέψουν ποτέ στα σπίτια τους ή, αν επιστρέψουν, θα διαβιώνουν κάτω από Τουρκική διοίκηση.*
> - *ότι το νέο Κράτος που θα ιδρυθεί θα είναι διαρθρωμένο* ***συνταγματικά,*** *πάνω σε* ***Ομοσπονδιακή*** *βάση και,* ***γεωγραφικά,*** *πάνω σε* ***διζωνική*** *εδαφική διευθέτηση».*
>
> *(Κήρυκας 13 Σεπτ. 1987)*

Πέρα απ΄ αυτή την πλατειά αποδοχή της ομοσπονδιακής λύσης από τους Ελληνοκυπρίους, αξίζει τον κόπο να σταθούμε και σε δύο ακόμα επιχειρήματα του ΄Αρη Πολίτη, πάνω στα οποία στηρίζει την απόρριψή του. Τα επιχειρήματα αυτά είναι:

1. Το ότι κατά την αντίληψη του η ομοσπονδία προϋποθέτει την τουρκική εισβολή, γεγονός άνομο, και ότι πάνω στην ανομία δεν μπορείς να χτίσεις τίποτε το διαρκές.
2. Το ότι η ομοσπονδία προϋποθέτει κατανόηση, κοινή θέληση, καλές σχέσεις — στοιχεία που λείπουν από την δική μας περίπτωση και που ίσως προδικάζουν την πιθανή αποτυχία μι-

ας λύσης πάνω σε μια ομόσπονδη βάση.

Και τα δύο επιχειρήματα περικλείουν αρκετό υλικό προβληματισμού κι αγγίζουν ουσιώδεις όψεις του όλου προβλήματος. Είναι φανερό ότι ο κ. Οζκιούρ αποφεύγει να τοποθετηθεί πάνω στα επιχειρήματα αυτά. Εμείς πιστεύουμε ότι είναι στην **υπέρβαση** των πραγματικών τούτων εμποδίων που θα στηριχτεί η όλη πορεία μας σαν σύνοικα στοιχεία, και ότι τα δύο αυτά εμπόδια περιέχουν τα στοιχεία της υπέρβασής τους.

Χωρίς να θέλουμε να υποτιμήσουμε την θέση της Τουρκικής ειβολής και κατοχής στην όλη οικονομία του προβλήματος, πιστεύουμε πως αυτή δεν αποτελεί παρά το δραματικώτερο επεισόδιο μιας τραγικής πορείας, της πορείας της εθνικής σύγκρουσης και των ξένων επεμβάσεων (της τουρκικής περιλαμβανόμενης) για την οποία είμαστε συνυπεύθυνοι με τους Τουρκοκύπριους. Πέρα από του να προϋποθέτει τη Τουρκική εισβολή, η ομοσπονδία είναι ο μόνος δρόμος υπερβάσης της παθολογικής κατάστασης που την εγέννησε. Πέρα από την ομοσπονδία δεν υπάρχει παρά ο δρόμος της σύγκρουσης, της βίας, της βαρβαρότητας.

ομοσπονδία-αλλα ποια ομοσπονδία;

Η επιχειρηματολογία του ΄Αρη Πολίτη και η διαφωνία του με τον Οζκιούρ που κάνει τους δύο λόγους παράλληλους, με ελάχιστα σημεία επαφής, οργανώνεται γύρω από την **άρνηση** της ομοσπονδιακής λύσης. Αντίθετα ο λόγος του κ. Οζκιούρ δομείται γύρω από τη μόνη αποδοχή της ομοσπονδίας (το πρόβλημα όμως που παραμένει είναι «ποίας ομοσπονδίας»;) σαν τρόπου οργάνωσης της συμβίωσης Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων.

Η ομοσπονδία δεν είναι μια λύση ανάγκης, ένας εξαναγκασμός για τους Ε/Κ. Είναι πλέον μια συνειδητή επιλογή για συνύπαρξη, συμφιλίωση, συνδημιουργία. ΄Αλλο όμως η ομοσπονδία που οι Ε/Κ συνειδητά αποδέχονται και οραματίζονται και άλλο το τι οι Τούρκοι προσπαθούν να επιβάλουν διά της βίας. Γιατί το ζητούμενο δεν είναι η επιβολή μιας οποιασδήποτε ομοσπονδίας, ενός οποιουδήποτε «συναιτερισμού». Γιατί, και εδώ έχει απόλυτο δίκιο ο ΄Αρης Πολίτης, «η ομοσπονδία δεν είναι αυτοσκοπός». Το πρόβλημα είναι **τι είδος ομοσπονδίας** θα επικρατήσει, και είναι σίγουρο πως για να επικρατήσει πρέπει να βασίζεται στη δικαιοσύνη.

Πιστεύουμε λοιπόν πως η δημιουργική εφαρμογή και προσαρμογή των ομοσπονδιακών θεσμών παρουσιάζει τεράστιες αλλά όχι ανυπέρβλητες δυσκολίες. Η ομοσπονδία σαν συνταγματικός μηχανισμός αναπτύχθηκε για την επίλυση προβλημάτων, δεν προϋπόθετε τη λύση των προβλημάτων. Συμφωνούμε ότι για κάθε συμβίωση χρειάζεται καλή θέληση, σίγουρα πολύ περισσότερα ακόμα, και η ομοσπονδία δεν είναι τίποτ΄ άλλο παρά τρόπος συμβίωσης.

Πιστεύουμε όμως ότι η σημερινή κατάσταση και το αδιέξοδο, στερεί από τα στοιχεία εκείνα που είναι φορείς της καλής θέλησης, από τα «ερωτικά» στοιχεία μέσα στις δύο κοινότητες, κάθε δυνατότητας δημιουργικής. Είναι γι΄ αυτό που βλέπουμε την ομοσπονδία σαν μια ευκαιρία, σαν μια δυνατότητα. Το σύνταγμα δεν είναι παρά το πλαίσιο μέσα στο οποίο θα δουλέψουν οι ζωντανές δυνάμεις της κοινωνίας, οι οποίες θα διαμορφώσουν το κοινό μέλλον μας.

αυτονομια και εθνικισμος

«Από μια άποψη, οι στόχοι και το νόημα των σύγχρονων εθνικισμών είναι απόλυτα ξεκάθαρος και συνεπής. Σε ένα γενικό επίπεδο, επιδιώκουν ότι όλοι οι εθνικιστές όλων των εποχών πάντα ζητούσαν: την αυτονομία, την συνεχτικότητα και την ταυτότητα της ομάδας. Θέλουν, κατά πρώτον, να είναι ελεύθεροι και αυτοδιοικούμενοι πολίτες με ίσα δικαιώματα και καθήκοντα, να ακολουθούν τους δικούς τους νόμους και ήθη χωρίς εξωτερική ρύθμιση ή επέμβαση. Δεύτερον, επιζητούν την ενότητα, να είναι και να νοιώθουν σαν ένα εύρωστο, σταθερό και συνδεδεμένο σύνολο ανδρών και γυναικών, προσδεδεμένοι σε μια αναγνωρίσημη πατρίδα και ριζωμένοι στο πάτριο έδαφος, το οποίο μέσω του κόπου και του ενθουσιασμού των, μπορεί να τους θρέψει και διατηρήση, ψυχή τε και σώματι, σαν μια αδελφική ενότητα. Και τέλος, θέλουν να αναγνωρίζονται σαν ξεχωριστοί και ξέχωροι· να έχουν και να φαίνονται ότι έχουν την δική τους ιδιαιτερότητα, να ξεχωρίζουν και να διαφέρουν από την πλειοψηφία, να ακολουθούν το δικό τους δρόμο, να σκέφτονται τις δικές τους σκέψεις, να έχουν τις δικές τους αναμνήσεις, και να κτίσουν το δικό τους μέλλον».

Anthony & Smith: "**Nationalism in the Twentieth Century**", Martin Robertion, 1979, σ. 154.

«Οι Τουρκοκύπριοι είναι αδέλφια μας»

Κωστή Αχνιώτη

Εμφανίζεται τελευταία η τάση ν΄ απορρίπτεται το σύνθημα «οι Τουρκοκύπριοι είναι αδέλφια μας» σαν σύνθημα ενδοτισμού και σαν συστατικό στοιχείο μιας στάσης αποδοχής των τετελεσμένων της τουρκικής κατοχής. Και ενώ αυτό το σύνθημα γινόταν για μια δεκαετία περίπου συνολικά αποδεχτό και αυταπόδειχτο (εκτός φυσικά από κείνους που ακούνε Τούρκος και τους πιάνει το στομάχι τους αλλά σιωπούσαν μέχρι να κρυώσει το σίδερο του Ιουλιανού πραξικοπήματος η «επανάστασης») ξέσπασε τα τελευταία χρόνια η διαμάχη για το ζήτημα, οπότε ακούμε από τους υποστηριχτές του, διάφορα «κουφά» για κάποιο υπέροχο παρελθόν», ή για το μόνο εργαλείο λύσης του Κυπριακού ζητήματος, ή κάποια χριστιανορομαντικά ή κάποια τέλος διεθνικιστικοφανή επιχειρήματα.

Είναι σημαντικό το γεγονός ότι η συζήτηση διαπερνά την αστική τάξη και τα κόμματά της και ως ένα βαθμό και την αριστερά (βασικά την ΕΔΕΚ).

΄Οπως πάντα είναι άχρηστο κι΄ άνευ ουσίας να μιλά κανείς για οποιοδήποτε ζήτημα ή να χειρίζεται οποιαδήποτε έννοια χωρίς να την εντάσσει μέσα στο ιστορικό πλαίσιο που την γέννησε και χωρίς να κοιτάζει τους ιδεολογικούς μηχανισμούς που της έδωσαν την συγκεκριμένη μορφή. Στη συνέχεια θα πρέπει να δει κανείς την πορεία της μέσα στην ιστορική διαδικασία και στην παρούσα περίπτωση της «αδελφοσύνης», ως σήμερα.

Λοιπόν δεν χρειάζεται και πολύ για να αντιληφθεί κανείς ότι όντως το συγκεκριμένο σύνθημα, «οι Τουρκοκύπριοι είναι αδέλφια μας» είναι πράγματι, από την πλευρά της άρχουσας Ελληνοκυπριακής τάξης σύνθημα ενδοτισμού. «Χέστηκε πάνω της», «έκοψε μέσα» με τις πολιτικές της ηγεσίες και τους διανοουμένους της. Γιατί δεν τόπε ποτέ πριν το 74; Διότι δεν είχε ακόμα ηττηθεί. Το σύνθημα αυτό είναι αποτέλεσμα ήττας και σε φοβερή αναντιστοιχία με την μέχρι τότε σκέψη της. ΄Αλλωστε είναι εξαιρετικά ενδεικτική η συμπεριφορά της προς τον άλλο προηγούμενο της εχθρό την ΕΟΚΑ-Β. Της έδωσε «κλάδο ελαίας» παρακαλώ, σ΄ ένα εξίσου χριστιανικό ξέσπασμα αδελφοσύνης. Της αδελφοσύνης του δαρμένου.

Παρενθεσιακά αναφέρω ότι από την πλευρά του ΑΚΕΛ και της ΠΕΟ η στοιχειώδης ανάγκη τους να συγκρατήσουν τους Τουρκοκύπριους που ήσαν μέλη τους (και μια σχετική ευαισθησία στην ενότητα της εργατικής τάξης) δεν εκφράστηκε ποτέ σε κεντρικό πολιτικό σύνθημα αλλά παράμεινε σ΄ ένα υπόγειο πλαίσιο εργατικής αλληλεγγύης, μέσα φυσικά στα πλαίσια της γενικότερης συνθηκολόγησης τους με το Μακαρειακό καθεστώς.

Πάνω απ΄ όλα λοιπόν το σύνθημα «οι Τουρκοκύπριοι είναι αδελφοί μας» εκφράζει την συνθηκολόγηση της Ελληνοκυπριακής άρχουσας τάξης. Το ίδιο σύνθημα ομολογεί άλλωστε έμμεσα ότι η τάξη αυτή, κλωτσούσε τους Τουρκοκύπριους όπως μπορούσε μέχρι το ΄74, και αποτελεί ένα είδος αυτοκριτικής τάσης που δεν θέλησε όμως να εκφραστεί ανοιχτά.

Ταυτόχρονα όμως το σύνθημα αυτό, επέτρεψε τον κατευνασμό του λαϊκού θυμού, των πρώτων μετά την εισβολή χρόνων με τον πιο ανώδυνο τρόπο και κατ΄ ακολουθία την κοινωνική συναίνεση προς την αστική τάξη η οποία διατήρησε πλήρη έλεγχο της κοινωνίας σε μια περίοδο που η δύναμη της είχε εξαφανιστεί. Χρησιμοποίησε λοιπόν την ιδεολογική της κυριαρχία προσφέροντας «αριστερίζοντα» συνθήματα έτσι που να τα αδειάζει όμως από την πιθανή δυναμική τους. Ας μη ξεχνούμε ότι η αριστερά (μέσω ΕΔΕΚ κυρίως) είχε τον καιρό εκείνο, συσσωρεύσει την μεγαλύτερη δύναμη που είχε ποτέ στην ιστορία της. Το σύνθημα «οι Τουρκοκύπριοι είναι αδέλφια μας» συνδυασμένο με τον «κλάδο ελαίας» εσήμαινε ουσιαστικά ότι οι πάντες είναι αδέλφια με τους πάντες. Μια θέση δηλαδή τελείως ιδεαλιστική χωρίς επομένως αντίστοιχη δυνατότητα πράξης.

Το τι προσπαθεί να προτείνει αυτό το σύνθημα ασφαλώς είναι ένα μέτωπο πάλης. ΄Ενα μέτωπο που δεν καθορίζει ούτε τον εαυτό του, ούτε τους στόχους του, ούτε τα μέσα που χρειάζεται για την πραγμάτωση τους.

Αν ο προτεινόμενος στόχος είναι η ανεξαρτησία είναι φυσικό σε μια πρώτη άποψη να υποθέσουμε ότι, το υποκείμενο της πάλης θα πρέπει να είναι η συσπείρωση των Τ/Κυπριακών και Ε/Κυπριακών δυνάμεων. Ασφαλώς σ΄ αυτό το μέτωπο δεν μπορούν ν΄ ανήκουν οι δυνάμεις που υποστηρίζουν την προσάρτηση της Κύπρου στην Ελλάδα και/ή την Τουρκία.

Ταυτόχρονα όμως δεν μπορεί κανείς να παραβλέπει ότι στη βάση του κυπριακού προβλήματος υπάρχει η χρόνια διένεξη μεταξύ των αρχουσών τάξεων των δύο κοινοτήτων. Είναι εξαιρετικά δύσκολο να ελπίζει κανείς ότι σε καταστάσεις περισσότερο διχοτομικές θα τα βρουν. Γίνεται πλέον σαφές ότι ένα σημαντικό μέρος της άρχουσας τάξης των Ελληνοκυπρίων ακολουθώντας ουσιαστικά κατά πόδας το αντίστοιχο της Τουρκοκυπριακό, επαναπίπτει στον εθνοκεντρισμό και συμβιβάζεται ουσιαστικά στην ιδέα της διχοτόμησης (τουλάχιστον). Δεν είναι τυχαίο ότι και τα δύο κομμάτια έχουν στα χέρια τους το κράτος. (Το «κράτος» και το ««κράτος»»). Τα υπόλοιπα κομμάτια των αρχουσών τάξεων δεν έχουν πλέον ούτε τα στρατιωτικά ούτε τα ιδεολογικά μέσα να αντεπεξέλθουν στη διάσταση.

Παραμένει σαν θεμελειακό ανεξαρτησιακό κύτταρο η αριστερά των δύο κοινοτήτων και με την ΕΔΕΚ ήδη να ταλαντεύεται. Ευρίσκεται όμως γενικά η αριστερά σε μια θέση η οποία μπορεί να οικοδομήσει ένα διάλογο ανάμεσα στα δυό κοινοτικά της κομμάτια, και να τον αντιπαραβάλει στον «διάλογο» των αστικών ηγεσιών.

Η εγκατάλειψη πάντως του στόχου ενός κοινού μετώπου πάλης για την ανεξαρτησία μεταξύ των δυνάμεων εκείνων των κοινοτήτων που στοχεύουν στην ανεξαρτησία, οδηγεί δεδομένης της συγκυρίας, ολοταχώς στην **εγκατάλειψη** της ίδιας της ανεξαρτησίας, σαν στόχου. Αυτό έχει μια λογική (αν και ενδοτική) που πρέπει όμως να τεθεί καθαρά για να γίνει δυνατόν να συζητηθεί. Υπενθυμίζουμε ότι η «μακαριακή» παράταξη στην πάλη της ενάντια στην ΕΟΚΑ-Β, συνταύτιζε το πραξικόπημα με την διπλή ένωση. Φαινόταν τότε λίγο αυθαίρετο. Σήμερα είναι περισσότερο από πρόδηλο.

Τέλος το κοινό μέτωπο Τουρκοκυπρίων Ελληνοκυπρίων για την Ανεξαρτησία δεν μπορεί να μένει ασαφές ως προς την εκδίωξη των ξένων στρατών και ιδιαίτερα του τουρκικού. ΄Οχι ότι δεν δηλώνεται η εκδίωξη σαν επιθυμητός στόχος αλλά για να σημαίνει κάτι, πρέπει να βρεθούν οι τρόποι για την υλοποίησή της.

